

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

عنوان:

تبیین فرآیند شکل‌گیری خودمراقبتی در مراقبین خانوادگی

مددجویان مبتلا به اختلالات روانی شدید

پایان‌نامه جهت اخذ درجه دکتری تخصصی PhD

در رشته پرستاری

نگارنده:

محمد رضا کریمی راد

استاد راهنما:

دکتر محمدعلی چراغی

اساتید مشاور:

دکتر نعیمه سیدفاطمی

دکتر فاطمه نوغانی

دکتر زهرا میرسپاسی

۱۴۰۱

چکیده:

تبیین فرآیند شکل‌گیری خودمراقبتی در مراقبین خانوادگی مددجویان مبتلا به اختلالات روانی

شدید

زمینه و هدف: اختلالات روانی شدید یک نگرانی و دغدغه جهانی محسوب می‌شود. مراقبت از این بیماران عمدتاً توسط مراقبین خانوادگی یا مراقبین غیر رسمی ارائه می‌شود. نیاز فوری به بهبود سلامتی این مراقبین و توسعه استراتژی‌های حمایتی برای کمک به آن‌ها وجود دارد. با توجه به اهمیت مراقبین خانوادگی در ارائه مراقبت از مددجویان، ضروری است به خودمراقبتی آن‌ها نیز توجه شود. هدف این مطالعه تبیین فرآیند شکل‌گیری خودمراقبتی در مراقبین خانوادگی مددجویان مبتلا به اختلالات روانی شدید است.

روش کار: از روش‌شناسی گراند تئوری جهت پاسخ به سوال پژوهش استفاده شد. محیط پژوهش بیمارستان روان‌پزشکی روزبه وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران و بیمارستان روان‌پزشکی رازی وابسته به دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی بود. مطالعه حاضر با مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختار یافته با نمونه‌گیری هدفمند و نظری بر روی ۱۳ مراقب خانوادگی و ۶ نفر از کارکنان تیم سلامت انجام شد. از مراحل و پارادایم کدگذاری کوربین و اشتراوس ۲۰۱۵ جهت تحلیل داده‌ها و نرم‌افزار MAXQDA 10، جهت مدیریت تحلیل داده‌ها استفاده شد.

یافته‌ها: تجزیه و تحلیل مستمر و مقایسه‌ای داده‌ها منجر به تولید ۳۰ زیر طبقه و ۵ طبقه اصلی شد. کلاف سردرگم مدیریت خودمراقبتی مراقب - بیمار به عنوان دغدغه اصلی مشارکت‌کنندگان شناسایی شد. بستر مخرب خودمراقبتی و بستر تسهیل‌گر خودمراقبتی به عنوان بافتار شکل‌گیری این دغدغه بود. مراقبین در تلاش برای این دغدغه، راهبردهای کاوشگرانه مدیریت خودمراقبتی مراقب - بیمار را بکار گرفتند. در نتیجه این کنش-همکنشی‌ها، پی‌آیندهای نوسانی (ارتقاء تا اضمحلال) ایجاد شد.

نتیجه‌گیری: فرآیند شکل‌گیری خودمراقبتی مراقبین خانوادگی مددجویان مبتلا به اختلالات روانی شدید، فرآیندی پویا، چندبعدی، تکاملی و وابسته به زمینه است. خودمراقبتی مراقبین مشتمل بر فرآیندی از کنشگری، واکنشی، همکنشی با سیستم درمانی، جامعه، خانواده و مددجو می‌باشد. این مطالعه بر ارتقاء خدمات مراقبت پیگیر با رویکرد مدل مراقبتی مشارکتی بین رشته‌ای و بین بخشی و بر استقرار مدیریت موردی جهت قادرسازی و توانمندسازی مراقبین خانوادگی این مددجویان تاکید می‌کند. در نهایت این مطالعه می‌تواند چشم‌انداز وسیع‌تری برای درمانگران سلامت روان، مدیران توان‌بخشی و سیاست‌گذاران برای درک نیازها جهت رسیدگی به چالش‌ها و موانع مراقبین خانوادگی فراهم کند.

کلید واژه‌ها: خودمراقبتی، خانواده، مراقبین، اختلالات روانی شدید، مطالعات کیفی

Tehran University of Medical Sciences
School of Nursing and Midwifery

Title:

**Exploring The Process of Self-Care Formation in
Family Caregivers of Clients Suffering from Severe
Mental Illnesses (SMI)**

**A dissertation submitted as partial fulfillment of the requirements for Doctor of
Philosophy (PhD) Degree in Nursing**

By

Mohammad Reza Karimirad

Supervisors

Dr. Mohammad Ali Cheraghi

Consultant

Dr. Naiemeh Seyedfatemi

Dr. Fatemeh Noughani

Dr. Zahra Mirsepassi

2022

Abstract:

Background and aim: Severe Mental Illnesses (SMI) are a global concern. The care for patients with SMI is primarily provided by family (informal) caregivers. There is an urgent need to improve these caregivers' health and develop supportive strategies to help them. Given the significance of family caregivers in providing care to clients, it is essential to pay attention to their self-care. The aim of this study was to explore the process of self-care formation in family caregivers of clients with severe mental illnesses.

Materials and Methods: The grounded theory approach was used to answer the research question. The study setting included Roozbeh Psychiatric Hospital, affiliated with Tehran University of Medical Sciences, and Razi Psychiatric Hospital, affiliated with Tehran University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences. The present study was conducted on 13 family caregivers and six healthcare workers using in-depth semi-structured interviews and the purposive sampling method. Corbin and Strauss's coding paradigm 2015 and MAXQDA 10 software were used to analyze the data and manage the data analysis, respectively.

Results: Constant comparative data analysis resulted in the emergence of 30 subcategories and five main categories. The "entangled caregiver-patient self-care management" was identified as the participants' main concern. The self-care destructive and facilitator contexts were the context for this concern. To address this, caregivers employed exploratory caregiver-patient self-care management strategies. As a result of these action-interactions, fluctuant consequences (promotion to destruction) were obtained.

Conclusion: Self-care formation in family caregivers of clients with severe mental illnesses is a dynamic, multidimensional, evolutionary, and context-based process. Caregiver self-care involves the processes of action, reaction, and interaction with the health care system, community, family, and client. This study highlights the improvement of follow-up care with the interdisciplinary-intersectional participative care model and the establishment of case management to enable and empower family caregivers of these clients. Finally, this study may provide a broader perspective for mental health professionals, rehabilitation managers, and policymakers to understand family caregivers' needs and address their challenges and barriers.

Keywords: Self-care, Family, Caregivers, Severe Mental Illness, Qualitative Study, Grounded Theory